

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО
На засіданні кафедри
маркетингу, менеджменту і публічного
адміністрування
Протокол № 1 від " 27.08." 2019 р.
Зав. кафедри

 Н.С. Приймак

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«ЕТИКА БІЗНЕСУ»

(денна форма навчання)

Кількість кредитів ECTS 3

Розробник: Приймак Н.С.
зав. кафедри маркетингу,
менеджменту і публічного
адміністрування, к.е.н., доцент

2019 – 2020 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Вибіркова
Семестр (осінній / весняний)	Осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	30
Практичні / семінарські, годин	20
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	100
Вид контролю	залік

2. Програма дисципліни

Ціль – формування системи знань з теоретичних засад етики бізнесу, практичних навичок етичної поведінки у діловому суспільстві.

Завдання: формування у студентів розуміння системи базових знань з етики та філософії бізнесу; обґрунтування ролі бізнесменів та менеджерів в системі менеджменту підприємницької діяльності; вивчення принципів соціальної відповідальності бізнесу; формування вмінь щодо планування та організації коректних ділових стосунків між підприємцями зокрема та між бізнесом і суспільством в цілому; обґрунтування вибору форм і методів морального впливу на контрагентів, конкурентів та на підлеглих; вивчення форм психологічного контролювання та регулювання бізнесової діяльності; формування кодексу етичної діяльності бізнесмена

Предмет: сукупність практичних форм взаємовідносин людей у професійній сфері.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Теоретико-методологічні засади етики бізнесу

Тема 2. Значення етики в професійній діяльності менеджера

Тема 3. Основи етики ділових відносин

Тема 4. Ділове спілкування

Тема 5. Взаєморозуміння та конфлікти у спілкуванні

Тема 6. Імідж ділової людини

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі:				
		лекц.	пр./сем.	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи етики бізнесу						
Тема 1. Теоретико-методологічні засади етики бізнесу	26	4	2	-	-	20
Тема 2. Значення етики в професійній діяльності менеджера	26	4	2	-	-	20
Тема 3. Основи етики ділових відносин	20	6	4	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	72	14	8	-	-	50
Змістовий модуль 2. Етика комунікацій у бізнесі						
Тема 4. Ділове спілкування	30	6	4	-	-	20
Тема 5. Взаєморозуміння та конфлікти у спілкуванні	28	4	4	-	-	20
Тема 6. Імідж ділової людини	20	6	4	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	78	16	12	-	-	50
Усього годин	150	30	20	-	-	100

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Семінар – розгорнута бесіда Основи етики бізнесу та її розвиток	2
2	Семінар з виконанням практичних ситуацій Значення етики в професійній діяльності сучасного менеджера	2
3	Семінар – розгорнута бесіда Діловий етикет та протокол	2
4	Семінар з виконанням практичних ситуацій Національні та гендерні особливості ділової етики	2
5	Семінар - дискусія Особливості ділового спілкування у бізнес-середовищі	2
6	Семінар з виконанням практичних ситуацій Способи та засоби ділового спілкування	2
7	Семінар з використанням практичних ситуацій Конфлікти у бізнес-середовищі	2
8	Семінар з використанням практичних ситуацій Способи розв'язання конфліктних ситуацій	2
9	Семінар - дискусія Імідж та його значення	2
10	Семінар - дискусія Гендерні та ситуаційні особливості підтримки іміджу ділової людини	2
	Разом	20

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи етики бізнесу			
Семінар – розгорнута бесіда Тема 1. Теоретико-методологічні засади етики бізнесу	20	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури. Джерела [1, 4, 9, 12]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до опитування.	Фронтальне та індивідуальне опитування, обговорення проблемних питань
Семінар з виконанням практичних ситуацій Тема 2. Значення етики в професійній діяльності сучасного менеджера	20	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань. Джерело [1, 4, 5, 11,16]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до розв'язання практичних ситуацій.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар – розгорнута бесіда Тема 3. Діловий етикет та протокол	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури. Джерело [1, 2, 11,13, 18]. 2. Самотестування. 3. Підготовка інформаційного повідомлення.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування інформаційних повідомлень
Семінар з виконанням практичних ситуацій Тема 3. Національні та гендерні особливості ділової етики	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури. Джерело [1, 2, 11,13, 18]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до аналізу практичних ситуацій.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, обговорення ситуаційних завдань
Разом змістовий модуль 1	50		
Змістовий модуль 2. Етика комунікацій у бізнесі			
Семінар - дискусія Тема 4. Особливості ділового спілкування у бізнес-середовищі	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури. Джерело [1, 2, 4, 5, 8, 11, 18]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до дискусійного обговорення питань.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, дискусійне обговорення проблемних питань
Семінар з виконанням практичних ситуацій Тема 4. Способи та засоби ділового спілкування	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури. Джерело [1, 2, 5, 6, 8, 10, 17]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до аналізу практичних ситуацій.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з використанням	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої	Фронтальне та

практичних ситуацій Тема 5. Конфлікти у бізнес-середовищі		літератури. Джерела [1, 2, 5, 8, 10, 18,19]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до обговорення практичних ситуацій	індивідуальне опитування, обговорення практичних ситуацій
Семинар з використанням практичних ситуацій Тема 5. Способи розв'язання конфліктних ситуацій	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури. Джерела [1, 2, 5, 8, 10, 18,19]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до обговорення практичних ситуацій	Фронтальне та індивідуальне опитування, обговорення практичних ситуацій
Семинар - дискусія Тема 6. Імідж та його значення	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури. Джерело [1, 2, 11,13, 18]. 2. Самотестування. 3. Підготовка інформаційного повідомлення.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування інформаційних повідомлень
Семинар - дискусія Тема 6. Гендерні та ситуаційні особливості підтримки іміджу ділової людини	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури. Джерело [1, 2, 4, 5, 8, 11, 18]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до дискусійного обговорення питань.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, дискусійне обговорення проблемних питань
Разом змістовий модуль 2	50		
Разом	100		

7. Матриця зв'язку між дисципліною/ змістовим модулем, результатами навчання та компетентностями

Результати навчання	Компетентності						
	Загальні		Предметно-спеціальні				
	1	2	1	2	3	4	5
знати предметну сферу і методологічну основу етики бізнесу, відмінності етики та етикету	+		+				+
розуміти значення етики поведінки для успіху менеджменту підприємства	+			+			
володіти навичками етичної поведінки у різних ситуаціях ділового протоколу та у діяльності менеджера	+					+	
володіти навичками ділового спілкування на різних рівнях менеджменту, із різними групами контрагентів; володіти навичками спілкування із іноземними партнерами		+		+			+
володіти прийомами управління поточним функціонуванням операційних систем		+					+
розуміти основні задачі дотримання позитивного іміджу підприємства та ділової людини	+			+	+		+
розумітися на інструментах підтримки ділового іміджу, його корегування та цільового використання у різних бізнес-ситуаціях	+			+			+

8. Методи викладання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення заліку у 100 балів.

Оцінювання студентів протягом семестру

№ семінарського заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання, письмові опитування	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 1		5	5			10
Тема 2	5	4	4			13
Тема 3	5	5	5			15
Разом змістовий модуль 1	10	14	14	5	10	53
Змістовий модуль 2						
Тема 4	5	5	2			12
Тема 5		5	5			10
Тема 6	5	3	2			10
Разом змістовий модуль 2	10	13	9	5	10	25
Разом	20	27	23	10	20	50

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
35-59	FX	
0-34	F	2, «незадовільно»

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Індивідуальні завдання.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

10. Рекомендована література

Основна

1. Приймак Н.С. Етика бізнесу [Текст] : конспект лекцій / Н.С. Приймак; ДонНУЕТ. – Кривий Ріг, 2018. – 53 с.
2. Бралатан В. П. Професійна етика [Електронний ресурс] / Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. – К. : ЦУЛ, 2011. – 252 с. – Режим доступа : http://moodle.nati.org.ua/pluginfile.php/14930/mod_resource/content/1/bralatan_v_p_gucalenko_l_v_ta_in_profesiina_etika.pdf
3. Етика ділового спілкування : [Електронний ресурс] / Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Іщенко Т. Д., Мельничук Т. Ф., Чуприк Н. В., Анохіна Л. П. / за редакцією Т. Б. Гриценко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук. – К. : Центр учбової літератури, 2007 – 344 с. – Режим доступа : http://shron.chtyvo.org.ua/Hrytsenko_TV/Etyka_dilovoho_spilkuvannia.pdf
4. Етика ділового спілкування : [Навч. метод. посіб. для студ. ВНЗ.] / Харченко С. Я., Краснова Н. П., Юрків Я. І.; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ. : Вид-во ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. – 507 с.
5. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин [Електронний ресурс] / Ю. І. Палеха. – К. : Кондор, 2007. – 325 с. – Режим доступа: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR1/CD/ETUKA_DV.pdf
6. Прищак М. Д. Етика та психологія ділових відносин [Електронний ресурс] / [Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбська О. Б. та ін.], О. Й. Лесько. – Вінниця.: ВНТУ, 2011. – 309 с. – Режим доступа: <http://posibnyky.vntu.edu.ua/etika/index.html>.

Допоміжна

7. Бороздина Г. В. Психологія делового общения : [Учеб. пособ.] / Г.В. Бороздина. – М : ИНФРА-М, 2000. – 224 с.
8. Конфліктологія : [Навч. посіб.] / За заг. ред. В. М. Петюха, Л. В. Торгової / Ємельяненко Л. М., Петюх В. М., Торгова Л. В., Гриненко А. М. Конфліктологія. – К.: КНЕУ, 2003. – 315 с.
9. Лавриненко В. И. Психология и этика делового общения : [Учеб. пособ.] / В.И. Лавриненко. – К.: ЮНИТИ, 2000. – 248 с.
10. Лозниця В.С. Психологія менеджменту : [Навч. посіб.] / В. С. Лозниця. – К.: ТОВ «УВПК»Екс об», 2000. – 512 с.

11. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення : [Електрон. навч. посіб.] / В. Г. Пасинок. – К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 184 с. – Режим доступу : http://cul.com.ua/preview/osn_kult_movlenn.pdf
12. Семенов А. К. Этика менеджмента : [Учеб. пособ. – 2-е изд.] / А. К. Семенов, Е. Л. Маслова. – М.: Издат.-торг. Корпорация «Дашков и К^о», 2007. – 272 с.
13. Стахів М. Український комунікативний етикет : [Навч.- метод. посіб.] / М. Стахів. – К. : Знання, 2008. – 245 с.
14. Стернин И. А. Практическая риторика : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / И. А. Стернин. – 5-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 272 с.

Інформаційні ресурси

15. Інтернет-портал для управлінців Менеджмент.com.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.management.com.ua/about.php>
16. Електронне видання «Діловий вісник» - виробничо-практичний журнал Торговопромислової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ucci.org.ua/synopsis/dv/aboutdv.ua.html>.
17. Електронне видання журналу «Контракти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://archive.kontrakty.ua/>.
18. Електронне видання журналу «Персонал» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://personal.in.ua/>.
19. Електронне видання «Business Week» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.businessweek.com/>
20. Електронне видання «Stern» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stern.de/>.